

Tariffnemda
Arbeidsdepartementet

Vår dato: 23. november 2012

Postboks 8019 Dep
0030 OSLO

HØRINGSUTTALELSE: FORSLAG OM FORTSATT ALLMENNGJØRING AV TARIFFAVTALE FOR RENHOLDSBEDRIFTER

1. Innledning

NHO Service viser til høringsbrev vedrørende forslag om fortsatt allmenngjøring av tariffavtale for renholdsbedrifter.

Etter vår oppfatning er det fremdeles *"dokumentert at utenlandske arbeidstakere utfører eller kan komme til å utføre arbeid på vilkår som samlet sett er dårligere enn det som gjelder etter landsomfattende tariffavtaler for vedkommende fag eller bransje, eller det som ellers er normalt for vedkommende sted og yrke."* jf allmenngjøringsloven §5.

Vi anfører at vilkårene for fortsatt allmenngjøring av Renholdsoverenskomsten er oppfylt.

Som grunnlag viser NHO Service til vårt hørings svar av 6. juni 2011. Vi opprettholder våre synspunkter som er formidlet til Tariffnemda juni 2011.

2. Særskilte merknader og forslag til foreslåtte bestemmelser

Ved behandlingen av spørsmålet om videreføring av forskrift 21. juni 2011 nr. 673 – allmenngjøringsforskriften for renholdsbedrifter, vil det naturlige rettslige utgangspunktet være allmenngjøringsloven og de legislative hensyn som ligger til grunn for denne loven.

Formålet med fortsatt allmenngjøring må være å sikre *"sikre utenlandske arbeidstakere lønns- og arbeidsvilkår som er likeverdige med de vilkår norske arbeidstakere har, og å hindre konkurransevridning til ulempe for det norske arbeidsmarkedet"*, jf allmenngjøringsloven §1.

Rettsvirkningen av allmenngjøring vil da være å sikre at Renholdsoverenskomstens «viktigste bestemmelser om arbeidsforholdet skal kunne gjøres gjeldende for alle arbeidstakere

innenfor vedkommende tariffområde dvs. norske organiserte og uorganiserte, samt utenlandske arbeidstakere», jf. Ot.prp. nr. 26 (1992-93) pkt. 3.3 s. 21.

2.1 Merknader og nytt forslag til §1:

NHO Service foreslår følgende endring i forskriftens §1:

§1. Grunnlaget for allmenngjøring

Forskriften er fastsatt på grunnlag av virkeområde og lønnsvilkår i Overenskomst for Renholdsbedrifter 2010-2012 mellom NHO og NHO Service på den ene siden og Landsorganisasjonen i Norge og Norsk Arbeidsmandsforbund på den annen side.

Generelle hensyn til forutsigbarhet, og hensynet til Tariffnemdas ansvar for klargjørende forskrifter, taler for at forskriftens §1 bør endres i tråd med NHO Service sitt forslag.

Som nevnt innledningsvis skal allmenngjøringsforskriften ikke skal rekke lenger enn virkeområdet til den aktuelle tariffavtalen, jf. Ot.prp. nr 26 1992-93 pkt 3.3 s.21. Dette synspunktet er også lagt til grunn av Tariffnemda ved sitt vedtak av 2011.

For øvrige allmenngjorte tariffavtaler, er spørsmålet om virkeområde tilsynelatende uproblematisk. Dette kan dels skyldes at virkeområdet er presisert i den enkelte tariffavtalen eller at det ikke finnes andre naturlige tariffavtaler som kan benyttes.

NHO Service erfarer at manglende presisering av virkeområde i både forskriften og i tariffavtalen åpner for unødig tvil om når forskriften kommer til anvendelse. Det er en utbredt misforståelse at allmenngjøringsforskriften omfatter faget renhold, når anvendelsesområdet er renholdsarbeid ved salg av renholdstjenester.

2.2 Merknad til forslag om endring i gjeldende forskrift §2:

LO har i sin begjæring om fortsatt allmenngjøring av renholdsoverenskomsten foreslått endring i forskriftens §2.

I sin begrunnelse viser LO til følgende:

"unntaksbestemmelsen har sitt praktiske nedslagsfelt i forhold til hotellrenhold der en renholdsbedrift gjennom virksomhetsoverdragelse overtar renholdsoppgaver som tidligere ble utført i hotellets egen regi. Renholdsbedriften vil her kunne bli bundet av Riksavtalen ved å bevisst unnlate å benytte reservasjonsretten i henhold til arbeidsmiljøloven § 16-2 annet ledd. Bedriften vil kunne oppnå en økonomisk fordel ved å benytte seg av denne muligheten

ettersom Riksavtalens minstelønn for arbeidstakere uten fagbrev (ikke kokker) ligger på 136,96, altså nærmere kr. 20,- under renholdsoverenskomstens normallønnsats."

NHO Service er uenig i å endre forskriftens §2 annet ledd.

Ettersom den sentrale forutsetningen er at allmenngjøringsforskriften skal ha samme virkeområde som den aktuelle tariffavtalen, er det nødvendig at det klart og tydelig avgrenses mot ansatte som får sine lønns- og arbeidsvilkår regulert i andre etablerte tariffavtaler.

Dersom Tariffnemda tar til følge LOs begjæring om endring i forskriftens §2, griper nemda direkte inn i de fremforhandlede tariffavtalene mellom bl.a. LO og NHO. Konsekvensen er da at Tariffnemda åpner opp for tvil om at allmenngjøringsforskriften for renholdsbedrifter har et videre nedslagsfelt enn Renholdsoverenskomsten. En slik situasjon vil medføre at Tariffnemda åpner for at allmenngjøringsforskriften for renholdsbedrifter kan gå lenger enn hjemmelsloven jf. Ot.prp. nr. 26 (1992-93) pkt. 3.3 s. 21.

Det forhold at det er ulike lønnssetser i ulike tariffavtaler kan ikke i seg selv anses som grunnlag for vedtak om allmenngjøring eller begrunne kreative løsninger i en allmenngjøringsforskrift. Som nevnt er formålet til allmenngjøringsloven å "sikre utenlandske arbeidstakere lønns- og arbeidsvilkår som er likeverdige med de vilkår norske arbeidstakere".

Når det gjelder de praktiske utfordringer som oppstår ved en virksomhetsoverdragelse og manglende reservasjon mot tidligere arbeidsgivers tariffavtale, er dette en velkjent utfordring i arbeidslivet. Dersom LO ønsker å endre rettssituasjonen som oppstår som følge av dagens arbeidsmiljølov § 16-2, må dette i tilfelle gjøres via ordinær lovbehandling, og ikke indirekte via vedtak i Tariffnemda.

For øvrig har LO og NHO gjennom Hovedavtalen egne bestemmelser som regulerer etablering og håndhevelse av avtalte tariffavtaler mellom organisasjonene.

Det vises til Hovedavtalen kapittel 3, jf §3-7 nr. 4 annet avsnitt:

Det tilligger LO og NHO å ta standpunkt til hvilken tariffavtale som skal gjøres gjeldende. Forbund og landsforening er ikke legitimert til å binde hovedorganisasjonene.

LO kan følgelig med hjemmel i Hovedavtalen §3-7 gripe direkte inn dersom en medlemsbedrift i NHO overtar en tariffavtale som ikke er passende samt kreve gjort gjeldende riktig overenskomst for bedriften.

Det vises også til Hovedavtalens §3-10 nr. 1 første setning:

Oppnås ikke enighet, har hver av partene rett til å bringe tvisten inn for Den faste tvistenemd LO/NHO, jf §3-10.

Det er for øvrig verken tvilsomt eller ulovlig at en Serviceleverandør kan være bundet av ulike tariffavtaler for sammenlignbare stillinger. I samme foretak er det ikke unormalt at ansatte servicearbeidere kan være regulert av ulike overenskomster. Avgjørende for avlønningen er virkeområdet til de ulike overenskomstene.

NHO Service har flere serviceleverandører som medlemsbedrifter. Disse foretakene er bundet av ulike overenskomster som Service og vedlikeholdsoverenskomsten, Renholdsoverenskomsten, Riksavtalen, Pleie- og omsorgsoverenskomsten, og Landforpleiningsavtalen grunnet at de leverer ulike servicetjenester til kundebedrifter.

Det er et sentralt hensyn at det ikke skal allmenngjøres i større utstrekning enn nødvendig for å sikre utenlandske arbeidstakere lønns- og arbeidsvilkår som er likeverdige med de vilkår norske arbeidstakere har. Tariffnemda kan følgelig ikke begrunne allmenngjøring ut fra at det er ulike lønsvilkår i ulike tariffavtaler.

For å unngå vanskelige grensdragninger mellom ulike bransjer og ulike tariffavtaler ber NHO Service om at dagens §2 i allmenngjøringsforskriften for renholdsbedrifter videreføres i sin helhet.

2.3 Merknader til allmenngjøringsloven § 6:

NHO Service ber Tariffnemda videreføre dagens §3 i forskriften.

Allmenngjøringsloven § 6 åpner for at Tariffnemda "i særlige tilfeller kan fastsette annen lønn andre lønns- og arbeidsvilkår enn det som følger av tariffavtalen."

Kommunaldepartementet uttalte ved lovens tilblivelse at siktemålet var « å finne frem til regler som gir et tilfredsstillende vern ... uten at dette får en lønnsdrivende effekt for norske arbeidstakere.» I forarbeidene er det lagt til grunn at Tariffnemda i unntakstilfeller bør "ha mulighet til å fastsette minstelønn som ligger under den tariffbestemte lønnen. Det vil f.eks kunne være aktuelt i bransjer med liten organisasjonsgrad der tarifflønnen er vesentlig høyere enn gjennomsnittet i bransjen."

Unntaksadgangen må forutsetningsvis anses som en snever og forbeholdt kvalifiserte forhold. Dette innebærer bl.a. at ikke enhver påstand eller frykt om mulig lønnsdrivende effekt kan aksepteres eller er relevant, da det må kunne kreves en viss dokumentasjon for at dette er et sannsynlig utfall.

Høringsbrevet legger til grunn at "Det hevdes blant annet at det generelle lønnsnivået i realiteten er lavere, og at allmenngjøringsvedtaket dermed har en lønnsdrivende effekt, både i denne bransjen og på lignende områder."

NHO Service bemerker at allmenngjøringsforskriften for renholdsbedrifter bevisst skal ha en lønnsdrivende effekt for renholdsbransjen. Dette er hele grunnlaget for forskriftens tilblivelse. Forskriften rammer de mange useriøse bedriftene i bedriften som avlønner utenlandske arbeidstakere på uakseptabelt nivå. Naturlig nok vil dette ha en lønnsdrivende effekt for bransjen sett under ett. For seriøse bedrifter som avlønner i tråd med bransjenormen vil ikke allmenngjøringsforskriften medføre noen lønnsdrivende effekt.

Hva angår påstanden om at allmenngjøringen av renholdsoverenskomsten har lønnsdrivende effekt for andre bransjer, fremstår dette fremdeles som en udokumentert påstand.

Vi er ikke kjent med at det foreligger noe statistisk grunnlag som viser høyere lønnsdannelse for andre sammenlignbare tariffavtaler pga vedtaket om allmenngjøring av renholdsoverenskomsten. Heller ikke overenskomststatistikkene utarbeidet av NHO-LO viser høyere lønnsdannelse for andre sammenlignbare overenskomster etter at Tariffnemda vedtok allmenngjøring Renholdsoverenskomsten.

Tariffnemda bør avstå fra å fastsette annen lønssats ut fra en generell sammenligning av lønnsnivået i renholdsoverenskomsten opp mot andre landsomfattende tariffavtaler. Dette vil fremstå som *en realpolitisk vurdering* om hva som bør være nasjonal minstelønn for sammenlignbare yrkeskategorier. Vurderingen av nasjonal minstelønn er et så omtvistet politisk forhold som bør være gjenstand for bred offentlig debatt.

Vennlig hilsen
NHO SERVICE

Petter Furulund
Administrerende direktør